

TEMA

OKTOBER 2011 #08

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

**EN MÅNED I UDLANDET ER
SOM ET HELT ÅRS FORANDRING**
BO MADVIG OM AT REJSE UD MED SIT FAG

UDDANNELSES- OG STUDIEREJSELEGATER TIL

SKUESPILLERE, OPERASANGERE, DANSERE, MUSICALPERFORMERE OG KOREOGRAFER

Dansk Skuespillerforbunds bestyrelse anvender igen i år en del af rettighedsmidlerne til en stribe legater til uddannelse i ind- og udland, samt studietur til udlandet.

Der uddeles følgende legater efter ansøgning:

3 legater á kr. 40.000 til operasangere.
3 legater á kr. 40.000 til musicalperformere.
3 legater á kr. 40.000 til skuespillere.
11 legater á kr. 20.000 til skuespillere.
2 legater á kr. 40.000 til dansere.
2 legater á kr. 40.000 til koreografer.

Legatansøgningen skal indeholde en beskrivelse af formålet med rejsen eller indholdet af uddannelsen, samt et budget og et CV. Det bør fremgå tydeligt, hvilket af legaterne, man søger.

Ansøgninger til koreograflegatet skal, ud over det ovenfor nævnte, indeholde en beskrivelse af den koreografiske arbejdsproces, som man ønsker at anvende legatet til, samt et kort resumé af tidligere koreografier.

Legaterne kan ikke anvendes til produktionsstøtte.

Ansøgningerne behandles fortroligt af medlemmer fra de respektive fagudvalg og af medlemmer fra bestyrelsen.

For at komme i betragtning skal ansøgningen i **4 eksemplarer** (samlet og hæftet) være forbundet i hænde **senest tirsdag den 1. november 2011 kl. 12.**

Ansøgningen sendes til:
Dansk Skuespillerforbund
Sankt Knuds Vej 26
1903 Frederiksberg C.
Att.: Karin Krøyer Iwersen

Der kan forventes svar på ansøgningen inden nytår.

OBS. Legaterne beskattes efter de gældende regler som B-indkomst.

INTO THE VOID – THE ART OF BEGINNING

ET SYMPOSIUM OM SCENEKUNSTENS
MANGE OPTIKKER

Fredag den 28. oktober til søndag den 30. oktober 2011

Statens Teaterskole er glade for at kunne byde velkommen til symposiet

INTO THE VOID – THE ART OF BEGINNING

- Hvordan sætter du en kunstnerisk proces i gang?
- Hvordan finder du vejen ind i det materiale, der skal ende med at blive din forestilling?
- Hvordan ved du om du tager de rigtige eller de forkerte valg?
Og er det overhovedet vigtigt at vide?

Disse spørgsmål og mange flere er vi optagede af at undersøge.

Symposiet består af et **seminar**, der fokuserer på kunstnerisk metodearbejde. Herefter følger seks **workshops**, hvor førende scenekunstnere viser os hvordan de starter - og finder vejen i - deres kunstneriske processer. Symposiet slutter med en åben **showcase** og en efterfølgende debat.

INTO THE VOID - THE ART OF BEGINNING er en hyldest til de mange veje ind i scenekunsten. Veje som er med til at udvikle og udfordre nutidens og fremtidens scenekunstneriske felt.

Klik ind på www.teaterskolen-efteruddannelsen.dk for tilmelding, deltagergebyr og flere oplysninger om symposiets indhold og form.

Deadline for tilmelding er 7. oktober 2011.

Symposiet er lavet med støtte fra CAKI.

SEKRETARIAT FOR
DSF OG FILMEX

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 10 gange årligt.
Oplag: 2.700 eks. - Abonnement: 425 kr. p.a.

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund,
Sankt Knuds Vej 26,
1903 Frederiksberg C.
Telefon: 33 24 22 00
Fax: 33 24 81 59, man.-fre. 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve o.lign. sendes til:
pmm@skuespillerforbundet.dk
Redaktion: Pia Møller Munksgaard,
Katja Holm (ansv.).

Annoncer sendes til: t@skuespillerforbundet.dk.
(Debatindlæg, anmeldelser, mindeord osv. må
max fylde 2800 anslag inkl. mellemrum.)

Tryk: KLF Grafisk Hus.
Design: bilgrav-bilgrav.

ANNONCEPRISER & FORMATER (b x h)

Helside annonce	(170 x 270)	kr. 9.000
2/3 side annonce	(170 x 192)	kr. 6.000
½ side annonce	(170 x 133)	kr. 5.000
Top-annonce	(170 x 60)	kr. 2.000
VISITKORT-annonce	(112 x 30)	kr. 600
(max. 400 anslag incl. mellemrum)		
Medlemsannoncer	(112 x 30)	kr. 300
(max. 400 anslag incl. mellemrum)		

Annoncemateriale skal afleveres reproklart,
digitalt på CD eller mail i pdf-format.
Alle priser tillægges moms.

Særlige annonceønsker:
Kontakt Tine Fangel - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE 2010/11

Katja Holm, formand, Jesper Asholt, Dorthe
Hansen Carlsen, Julie Carlsen, Mette Frank,
Rasmus Hammerich, Ole Jacobsen, Henrik
Jandorf, Mette Marckmann, Thomas Magnussen,
Malene Melsen, Hassan Preisler, Ulla Ricklander,
Jacob Stage, Marie Louise Wille, Suppleanter:
Kristine M. Brendstrup, Laura Bro.

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Katja Holm
Sekretariatschef: Anders Friis Brorholt
Kommunikationschef: Pia Møller Munksgaard
Seniorkonsulent: Mikael Waldorff
Regnskabsfører og Filmex: Heidi Holm Madsen
Bogholder: Lis Jespersen
Chefjurister: Maj Hagstrøm og Nanna Klingsholm
Juridiske konsulenter: Magnus Homann Poulsen,
Berit Lassen (barsel) og Jacob Tøffner
(barselsvikar).
Socialkonsulent: Nanna Møller
IT- manager og Filmex: Sengül Kaya-Mortensen
Kursus- og Legatsekretær: Karin Iwersen
Sekretær for formand og sekretariatschef:
Tine Fangel
Webmaster og Filmex: Jette Rydder
Håndbog og Filmex: Kristine Staffeldt
Omstilling/Sekretær: Hanne Arlund

LEDER

LILLE DANEVANG

Dansk Skuespillerforbund er et partipolitisk neutralt fagforbund. Derfor indgår vi til hver en tid i dialog og samarbejde med de politikere, der vil hjælpe kunsten og kulturen, og forsøger at overbevise de skeptiske/stejle af slagsen om kunstens vigtighed for det omgivne samfund.

Op til folketingsvalget 15. september lovede både Socialdemokratiet, SF og Enhedslisten flere millioner til kulturlivet. De samme tre partier varslede også, at de ville redde de mange arbejdsløse, der risikerer at ryge ud af dagpengesystemet til sommer, ligesom partierne efter valget ville se på et mere fleksibelt dagpengesystem.

Alt samme rigtig godt! Men alligevel. Kulturlivet som begreb spænder vidt, og alle dele af kulturlivet fattes penge, så der skal altså investeres en del, for at det kan mærkes. Og der er mange gode grunde til at aflyse halveringen af dagpengeperioden. Men det vil ikke nødvendigvis ændre på den kendsgerning, at systemet ikke er skabt til kunstnere, der hele året rundt arbejder som freelancere. Som reglerne er i dag, kan de ikke søge arbejde i deres egen branche eller tage kunstneriske deltidsjob i en længere periode..

Så der er meget at gøre endnu.

I hele valgkampen var et af de mest benyttede ord VÆKST. Der skal gang i væksten... ellers vil det ikke gå Danmark godt. Og hver gang ordet vækst blev smidt på bordet, handlede det om beskæftigelse og økonomi. Kunst og kultur blev aldrig inddraget i tankerne om at skabe mere vækst. Særlig mærkværdigt, når man tænker på, at kulturen (eller oplevelsesøkonomien med et smart udtryk) er en af de hurtigst voksende brancher og bidrager med milliardbeløb til samfundet. Dette er naturligvis bedømt ud fra mange led i fødekæden og ikke udelukkende i forhold til de kunstnere, der er beskæftiget direkte med kunst. Men det er stadig et vidnesbyrd om, at hvis der skal satses på vækst, så skal der også investeres solidt i kunst og kultur.

Ved investering i kultur får vi oven i købet ikke kun økonomisk vækst. Vi får to ting for éns pris: både økonomisk og åndelig vækst. Kunst gør os klogere, det giver refleksion, og gavner indlæring. Og så giver det også ren økonomisk vækst – når vi bruger kunsten, bruger vi også penge i resten af samfundet. Det ved vi fra både danske og udenlandske undersøgelser.

Det er der heldigvis også politikere, der er ved at få øjnene op for. Og dem skal vi holde fast. Dels på hvad de lovede inden og under valgkampen. Dels på, at de også skal forholde sig til de øvrige problemer for kunsten og kunstnerne, som vi har talt med dem om i årevis – og som de, som skal danne regering, nu har muligheden for at gøre noget ved.

Derfor er mit fromme ønske til den nye regering, at de vil investere i kunsten til gavn for samfundet, og at de vil skaffe kunstnere nogle vilkår, der passer til det freelance-arbejdsmarked, som er deres. Jeg håber også, at kulturen bliver mere synlig og vigtig i politikernes verdensbillede – og at den nye kulturminister står side om side med statsministeren og finansministeren som et synligt bevis på, at kulturen sættes lige så højt som, ja er direkte forbundet med, rigets vækst.

Dansk Skuespillerforbunds opgave bliver at holde fast i dette. Eller med Regitzes ord fra "Dansen med Regitze": "Ja, der er meget vi kan gøre endnu". ■

Katja Holm,
Formand for Dansk Skuespillerforbund

MODSTAND MOD NYT KUNSTINSTITUT

RAPPORT OM KUNSTSTØTTE FORESLÅR AT FUSIONERE KUNSTRÅDET OG KUNSTFONDEN I ET NYT KUNSTINSTITUT. FORSLAGET MØDER MODSTAND FRA BÅDE POLITIKERE OG KUNSTNERE.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

■ Allerede samme dag, som Kunststøtte-udvalget fremlagde sin rapport, blev den skudt ned fra flere forskellige sider. Kritikken rettede sig særligt mod den centralisering, der ligger i forslaget om at fusionere Statens Kunstråd, Statens Kunstfond og Kunststyrelsen til én enhed, et såkaldt Kunstinstitut. Institutet skal ledes af en professionel bestyrelse og bliver endnu mere uafhængigt af det politiske system, end institutionerne er i dag, fordi det foreslås at nedlægge de eksisterende repræsentantskaber for rådet og fonden.

Socialdemokratiets Mogens Jensen udtalte lige efter rapportens offentliggørelse – og to dage inden folketingsvalget – at Liebst-udvalgets forslag vil føre til øget centralisering, mindre kvalitet og mere embedsmandsstyring.

“Det indfører reelt et fåmands-vælde i uddelingen af dansk kunststøtte”, sagde han og pegede også på faren ved at fjerne den politiske indflydelse på fordelingen af støtte til de forskellige kunstarter.

“Det er meget farligt at skabe et kunststøttesystem, som er i sin egen osteklokke i forhold til den politiske og folkelige debat.”

Også SF og Radikale udtrykte umiddelbart efter offentliggørelsen stor skepsis i forhold til den centralisering, der ligger i udvalgets forslag.

Udvalget, der er nedsat af Kulturministeriet og har haft Tivoli-direktør Lars Liebst som formand, foreslår, at en professionel bestyrelse på syv personer varetager Kunstinstitutets dialog med det politiske system og fastlægger de overordnede retningslinjer for instituttets arbejde. Under bestyrelsen nedsættes faglige udvalg for hver af kunstarterne, undtagen film, som fortsat varetages af Det Danske Filminstitut. Medlemmerne af fagudvalgene udskiftes hvert fjerde år.

Rapporten blev afleveret til daværende kulturminister Per Stig Møller lige inden valget, og han slog fast, at rapporten indeholder meget store ændringer af systemet, og at det derfor bør drøftes med de relevante parter på området.

En række af musikernes og komponisternes organisationer har taget afstand fra rapportens forslag, fordi det vil skade forholdene for den skabende kunst. Organisationerne kritiserede

også den manglende dialog i arbejdet med kunststøtten.

Formand for Dansk Skuespillerforbund, Katja Holm, mener, at der er både gode og mindre gode takter i rapporten.

“Det er altid sundt at få nogle andre øjne på de velkendte systemer og mekanismer.. Jeg synes, der er meget godt at sige om et mere enkelt og gennemsigtigt system. Men jeg er betænkelig ved, at en lille gruppe mennesker får så meget magt over så meget, som der lægges op til. Hvis bestyrelsen fx selv kan omfordele støtten imellem kunstarterne, kan det give stor usikkerhed i de kunstneriske brancher. Og så mener jeg ikke, det er hensigtsmæssigt at frigøre kunststøtten så meget fra det politiske og dermed det demokratiske system, som der lægges op til,” siger hun og tilføjer:

“Men der er flere meget konkrete og gode tanker i rapporten. Bl.a. hæfter jeg mig ved forslaget om at arbejde konkret og seriøst med mangfoldighed.”

Formand for Dansk Kunstneråd, Henrik Petersen, vil nødig af med det demokratiske islæt, der i dag findes i repræsentantskaberne for kunstråd og kunstfond.

“Der ligger en klar centralisering i en række af forslagene, fx nedlæggelsen af repræsentantskaberne. Det betyder en fjernelse af den dialog, der er mellem de kunstfaglige miljøer og politikerne, og det vil være ærgerligt. Og så er jeg meget i tvivl om, det er nogen god ide at samle så mange kunstarter i ét system. Måske skulle man hellere gå den anden vej og tænke mere adskillelse,” siger han.

Det er op til den nye kulturminister at beslutte, hvad der skal ske med rapporten. Med stor skepsis hos både S, SF og R er det dog en realistisk mulighed, at rapporten ikke engang sendes i høring hos organisationer og andre interessenter, men blot stilles på hylden. ■

Hele rapporten om kunststøtte kan læses på Kulturministeriets hjemmeside: www.kum.dk.

Sex.Vold.Blod.Snask på Får 302. Foto: Jacob Buchard.

VALGLØFTER:

DAGPENGE OG KULTURSTØTTE

HVERKEN REGERINGSGRUNDLAG ELLER MINISTERPOSTER VAR PÅ PLADS, DA SCENELIV GIK I TRYKKEN. MEN VI HAR KASTET ET BLIK PÅ ET PAR AF DE TILTAG, POLITIKERNE LOVEDE FØR OG UNDER VALGKAMPEN.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

DAGPENGE

Under valgkampen lovede S og SF, at de ville udskyde dagpengereformen (halveringen af perioden fra fire til to år) med et år, imens partierne i samarbejde med arbejdsmarkedets parter finder ud af, hvordan fremtidens dagpengesystem skal se ud. Begrundelsen var dels den økonomiske krise og deraf følgende høj arbejdsløshed, samt at partierne skal have tid til at finde ud af, hvordan dagpengesystemet skal skrues sammen i fremtiden. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har regnet ud, at 38.500 ledige risikerer at miste retten til dagpenge, når halveringen træder i kraft til sommer.

Enhedslisten gik til valg på et nyt og bedre dagpengesystem, hvor de ledige behandles værdigt. Enhedslisten er også for en udskydelse af halveringen af perioden.

Dansk Folkeparti tilsluttede sig både inden og efter valget tanken om at udskyde reformen i et år.

Radikale er ligesom DF forligspart i den såkaldte tilbagetrækningsreform, som omfatter dagpengeændringerne. Radikale holdt undervejs i forhandlingerne om regeringsgrundlaget og frem til Sceneliv gik i trykken fast i, at reformen skulle gennemføres som planlagt.

FLERE PENGE TIL KULTUREN

S, SF og R har lovet 100 mio. mere i kulturstøtte om året – i forhold til bevillingerne i år.

Tidligere havde S og SF spillet ud med 395 mio. kr. ekstra

til kulturen over de kommende fire år, men på grund af den økonomiske krise lød løftet fra daværende kulturordfører for S, Mogens Jensen, på 100 mio. kr. ekstra i første omgang i ét år – og så må man se på økonomien efterfølgende.

Blandt de konkrete løfter fra S og SF om anvendelsen af de 100 mio. kr. var i valgkampen: genopretningsplanens besparelser skal ruller tilbage, flere penge til egnsteatre, spillesteder og flere frie midler.

Enhedslisten lovede forud for valget 1 mia. kr. mere til kulturstøtte – pengene vil EL tage fra erhvervsstøtten. Her skal man være opmærksom på, at en række teatre står på listen over erhvervsstøtteordninger.

KULTUR TIL HELE BEFOLKNINGEN

En undersøgelse lavet af dagbladet Politiken nogle uger inden folketingsvalget viste, at det primært er danskere med en videregående uddannelse, der udnytter kunst- og kulturtilbudene.

Det fik i løbet af valgkampen Socialdemokraterne til at foreslå, at der efter valget nedsættes et trepartsudvalg, der skal komme med bud på, hvordan kunst og kultur kan udbredes på offentlige og private arbejdspladser. Trepartsudvalget skulle bestå af fagbevægelsen, arbejdsgiverne og Kulturministeriet/de kulturelle institutioner.

DSF FLYTTER TIL NYE LOKALER

I snart ti år har skiftende bestyrelser i DSF arbejdet på at finde nye lokaler, som passer til de behov, som forbundet har i dag. Det er nu endelig lykkedes, og til foråret rykker forbundet ind i nye lokaler på Tagensvej i København.

Det er blandt andet behovet for bedre og flere prøvefaciliteter til medlemmerne og bedre mødefaciliteter i sekretariatet, der er baggrunden for flytningen. Desuden har det også været et ønske at få samlet sekretariatets medarbejdere under samme tag og i en sundere bygning.

Bestyrelsen har igennem de senere år kigget på en række ejendomme, og det har også været overvejet, om man kunne ombygge de nuværende lokaler, så de passer til forbundets behov. Det sidste har dog vist sig at være for dyrt, og det vil hverken løse problemet med, at sekretariatet er opdelt i to huse eller behovet for bedre medlemsfaciliteter.

Det er nu lykkedes at finde nogle lokaler, som kan leve op til de krav og ønsker, vi har haft til forbundets nye bopæl, og hvor omkostningerne ligger på et niveau, der er forsvarligt inden for rammerne af forbundets økonomi. Der bliver ud over en stor prøvesal også to små prøverum (som kan slås sammen til ét), der bliver bedre og flere mødelokaler, og DSF får sit eget lydstudie, som medlemmerne kan bruge. Der bliver desuden loungemiljø, bade faciliteter og parkeringspladser, som medlemmerne kan benytte.

Det hele bliver indrettet i de tre øverste etager i en nyopført ejendom på Tagensvej nr. 85-87, et par hundrede meter fra Jagtvej på ydre Nørrebro. Bygningen er opført i forbindelse med en nedlagt og nu renoveret tekstilfabrik. Et kreativt miljø, hvor de øvrige "beboere" bl.a. tæller en tegnestue, lydstudier, en afdeling af Nordisk Film og CPH PIX. Lokalerne skal i det kommende halvår detailindrettes – noget som vil ske i tæt dialog med medarbejderne i sekretariatet.

Vi er i bestyrelsen godt klar over, at der er mange følelser og meget historik forbundet med Teaterhuset på Skt. Knuds Vej. Sådan har vi det selvfølgelig også selv. Men det er en kendsgerning, at husene ikke længere kan honorere de behov, forbundet og medlemmerne har. Og derfor må det blive et farvel til lokalerne her efter mange gode år.

En enstemmig bestyrelse har valgt det nye sted. Vi tror, at det bliver de helt rigtige rammer for forbundets virksomhed fremover, og vi glæder os meget til at byde vores kolleger velkommen i de nye lokaler – formentlig omkring 1. maj næste år.

Katja Holm, Rasmus Hammerich, Malene Melsen, Julie Carlsen, Jacob Stage, Ole Jakobsen, Hassan Preisler, Henrik Jandorf, Mette Marckmann, Marie Louise Wille, Dorte Hansen Carlsen, Thomas Magnussen, Ulla Ricklander, Kristine M. Brendstrup, Jesper Asholt, Laura Bro og Mette Frank.

MUSIKDRAMATISK PRÆSENTATION

Musicaludvalget inviterer hermed til audition musikdramatisk præsentation på Folketeatrets store scene

mandag den 21. november mellem kl. 10.00 – 16.30

- Der vil være 5 minutter til hver deltager. Det betyder, at du kan nå både at synge en hel sang + lidt af en sang i en anden stil/karakter.
- Mindst én af sangene skal være på dansk.
- Der trækkes lod blandt de tilmeldte om en plads. Dette vil give et mere varieret indhold dagen igennem både på køn og alder.

Tilmelding til præsentationen:

Tilmelding skal foregå via tilmelding på hjemmesiden under efteruddannelse.

Du kan tilmelde dig i perioden fra **den 3. – 21. oktober**.

Præsentationen er kun for medlemmer af forbundet.

Panelet vil bestå af teaterchefer og potentielle arbejdsgivere.

TEATER-AUDITION I JYLLAND

Som noget nyt tilbyder DSF nu i samarbejde med Scenekunstnetværket Region Midtjylland (SceNet) en teateraudition, som giver dig mulighed for at præsentere dig for det store netværk af teaterinstruktører, der findes især i Jylland og på Fyn. "Teateraudition Jylland" bliver i år afholdt på Teatret Svalegangen i Aarhus

søndag den 13. november i tidsrummet kl. 10 – 18

I panelet sidder instruktører og teaterdirektører med særlig interesse for scenekunsten uden for hovedstaden. Det vil ikke være en audition til en bestemt rolle, men en mulighed for at præsentere dit arbejde foran potentielle arbejdsgivere.

Du får 3 minutter til rådighed, hvor du kan vise en dialog eller en monolog efter eget valg. Vi stiller stikordsgivere til rådighed, hvis du har behov for det.

Tilmelding:

Senest den 10. oktober til mail: audition@scenet.dk, mrk. "Teateraudition Jylland", vedlagt 1 sides CV m. foto og kontaktoplysninger - som pdf. Se eksempel på opstilling på www.scenet.dk

Der er et begrænset antal pladser, og DSFs medlemmer vil have førsteprioritet. Oplys derfor, hvilket forbund du evt. er medlem af. Efter fristens udløb (og senest d. 30. oktober) vil du modtage nærmere information.

I tilfælde af stor tilslutning, vil tiderne blive fordelt efter "først til mølle". Spørgsmål sendes til mette@scenet.dk.

ÅBEN TORSDAG – EN DEL AF MORGENTRÆNINGEN

27. oktober kl. 9-11:

I PRESSEN MED DIN HISTORIE v/kommunikationschef Pia Møller Munksgaard

I en tid, hvor både kulturjournalisterne og kultursiderne i dagbladene bliver færre, er der mere end nogensinde behov for en professionel tilgang til pressearbejdet, når du forsøger at få omtale af fx et projekt, en teaterforestilling, udgivelse eller andet.

Få en indføring i journalisterne arbejdsbetingelser og nyhedskriterier (hvornår er en historie god?) og få gode praktiske råd omkring kontakten til medierne. Hvad tænder journalisterne på, hvordan forbereder du dig til pressekontakten, og hvad skal du kunne levere til journalisten? Det er nogle af de spørgsmål, du vil få svar på denne formiddag.

Pia Møller Munksgaard er uddannet journalist. Har i ti år arbejdet som nyhedsjournalist på bl.a. Ritzau og Danmarks Radio og efterfølgende i næsten ti år som pressechef/kommunikationschef i forskellige organisationer. Er i dag kommunikationschef i Dansk Skuespillerforbund.

10. november kl. 9-11:

DIT EGET PROJEKT – HVORDAN? v/Erling Larsen

En af vejene til at få brugt sig selv professionelt og få realiseret nogle af de gode idéer, der rumler i hovedet, er selv at kaste sig ud i at få et scenekunst-projekt op at stå.

Men hvordan skaffer man penge? Hvordan laver man en god ansøgning? Og hvad med et budget? Skal man selv? Skal man nødvendigvis lave en forening? Med hvem og hvordan skal man alliere sig som "legekammerater"? Og hvad med moms, løn, skat, atp, feriepenge, revision og alle de andre praktisk-administrative ting, der også skal huskes?

Det kan godt virke uoverskueligt, men så svært er det heller ikke.

Den nyligt afgangende leder af CaféTeatret, Erling Larsen, har mange års erfaring i at rådgive og assistere projektmagere med gennemførelsen af gode idéer til teaterstykker og anden scenekunst. Mød op og få gode råd til, hvordan du administrativt, økonomisk og praktisk kommer "fra idé til færdigt regnskab".

ÅBEN TORSDAG ER EN DEL AF MORGENTRÆNINGEN I KØBENHAVN OG HOLDES I DSF'S PRØVESAL PÅ SKT. KNUDS VEJ.

Pris: 50 kr pr. gang eller køb træningskort til 200 kr.

Maj-Britt Mathiesen som forestillingens Anna Viola Brun Hobmeier, der har mistet sit arbejde i Udenrigsministeriet.

LEDIGHED OG AKTIVERING - RIMER DET PÅ WIN WIN?

OPRINDELIGT VAR DET MEST MENT SOM EN JOKE, MEN HURTIGT BLEV KARAKTERNE UDVIKLET OG EN OVERRASKENDE INTERESSE FOR TEATERSTYKKET OM DE SEKS ARBEJDSLØSE HAR MEDVIRKET TIL, AT DEBATTEN OM LEDIGE, DAGPENGE OG AKTIVERING IGEN ER KOMMET PÅ DAGSORDNEN.

Af Cirkeline Martinussen, cm@skuespillerforbundet.dk

I forhallen inden stykket går i gang genkender vi straks bankmanden fra billederne rundt om på væggene og materialet om forestillingen. Han er en af de seks arbejdsløse, som fortællingen handler om. Nu står han med sin rygsæk og venter – lige som alle os andre.

Hvis det ikke var fordi, det var fredag aften og den lille bar solgte øl og "aktiveringssnaks", så kunne man let forledes til at tro, at man var på vej til sit første møde med jobcenteret.

Stemningen emmer af spændthed og forventninger. Og ikke uden grund. Teater 770° Celsius har med stykket "Win win – vi elsker arbejde!" fået rigtig meget omtale, og kendere af arbejdsløshedssystemet har sagt, at stykket ikke overdriver virkelighedens aktiveringsshow. Men egentlig var det lidt af en tilfældighed, at det kom til at handle om ledighed og arbejdsløse.

"Det opstod faktisk som en ret useriøs ide. Vi var på mange måder i gang med at aktivere os selv, da vi begyndte at udvikle på det" fortæller instruktør Troels Christian Jakobsen og fortsætter:

"Udgangspunktet var ikke politisk teater, men vi er under processen blevet opmærksomme på, hvor vigtigt et emne, det i virkeligheden er. Og derfor er

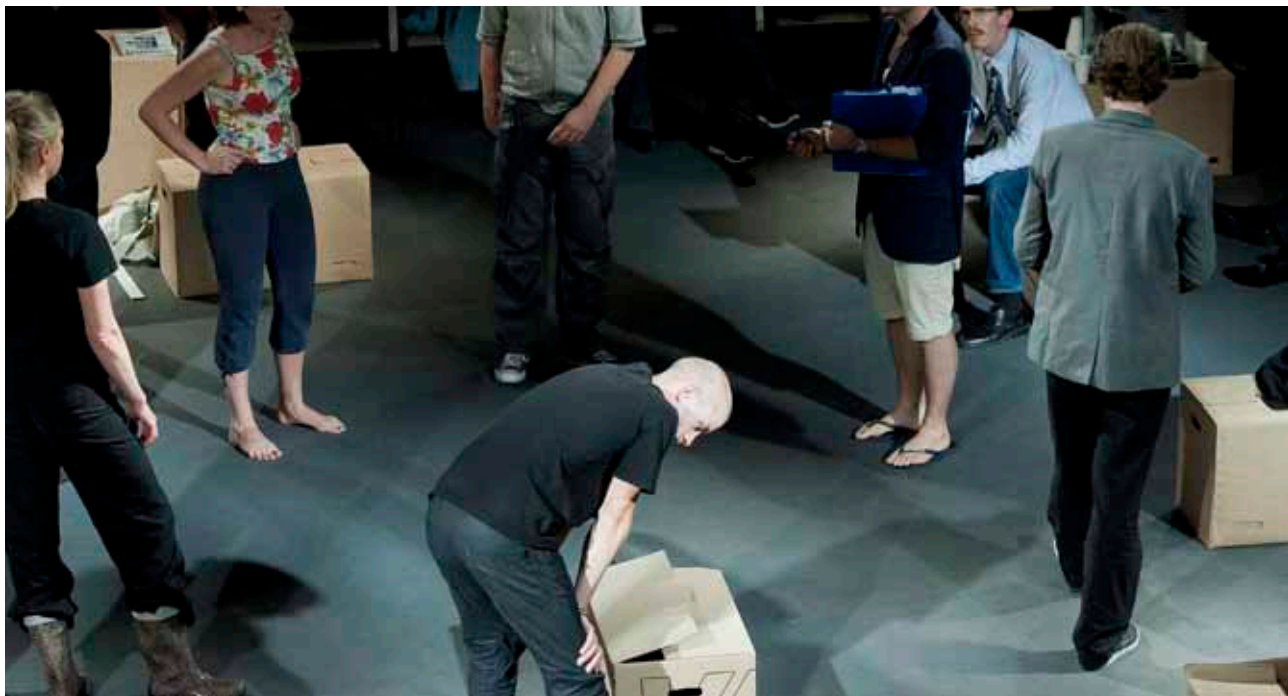
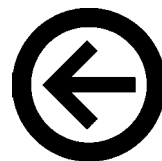
det politiske også blevet vigtigere og vigtigere. Men alt er kommet bag på os – i forhold til, hvor stor interessen er for emnet."

Den dag, hvor DSF er med i salen, har Københavns Kommune netop oplyst, at vandet i store dele af byen er forurenet. Straks er denne oplysning blevet til en detalje i denne dags forestilling. På scenen – der skal forestille at være jobcenterets forhal – snupper en mand ved navn Hans Henrik Mortensen (spillet af Anders Budde) en kop kaffe fra kaffemaskinen og siger: "Jeg burde måske ikke drikke dette her, men så kan jeg måske få sygedagpenge."

Publikum bryder ud i latter, og ironien er ikke til at tage fejl af. Stilen er lagt, og der er god stemning trods aftenens kritiske og tragikomiske omdrejningspunkt. Det står hurtigt klart, at uvished, frustrationer og grænseoverskridende opførsel er blandt temaerne på scenen.

Særligt præsenteres vi for, hvordan jobkonsulenter tolker reglerne om dagpenge og rådighed meget forskelligt og derfor giver de arbejdsløse modstridende informationer om de samme ting. Sådan at de seks arbejdsløse må "forlade" jobcenteret mere forvirrede, end da de kom.

"Vi har jo alle i teatergruppen på en eller anden måde erfaringer med at

“Aktiveringssystemet gør jo præcis det samme som en dårlig instruktør, nemlig at sætte alt for mange regler op og gerne ville kontrollere.”

Instruktør Troels Christian Jakobsen

være uden arbejde, og det er et absurd system. Og jeg er motiveret af at fortælle historier om vigtige emner,” siger Anders Budde.

Også den nu tidligere beskæftigelsesminister Inger Støjberg har været blandt publikum til aktiverings-forestillingen.

METODEN "IN REAL LIFE"

Der er ikke noget manuskript, og hver aften udspiller der sig en ny historie og en ny forestilling. Det er kun de seks arbejdsløse og chefkonsulenten Søren, som er de samme karakterer – hvad de udsættes for og oplever, bestemmes af skuespillerne selv og publikum.

”Teaterformen giver ingen garantier for succes ligesom det virkelige aktiverings- og arbejdsløshedssystem,” siger Anders Budde, der i stykket spiller en ung egyptolog ved navn Hans Henrik Mortensen.

Metoden bag stykket har Teater 770° Celsius selv udviklet. De kalder den IRL (In Real Life), og den skal ifølge instruktør Troels Christian Jakobsen give mulighed for at skuespillerne bliver mere selvstændige og skabende til forskel for traditionelt teater.

”Aktiveringssystemet gør jo præcis det samme som en dårlig instruktør, nemlig at sætte alt for mange regler op og gerne ville kontrollere,” siger instruktør Troels Christian Jakobsen.

Skuespiller Anders Budde supplerer:

”Metoden betyder, at detaljer kan dyrkes, og til forskel fra mere traditionelt teater så er der rum til, at jeg som skuespiller kan mere end blot at ændre toneleje og ordvalg.”

Teateret venter nu på at finde ud af, om der kan findes penge nok til en turné rundt i landet. LO har vist interesse for forestillingen og villighed til at donere penge, sådan at ”Win win – Vi elsker arbejde!” kan opleves af flere – også uden for København. ■

Jan Overgaard Mogensen og Christian Hetland som hhv. tømreren Ole og bankmanden Torben.

WIN WIN - VI ELSKER AT ARBEJDE

Instruktør: Troels Christian Jakobsen

Faste skuespillere:

Anders Budde, Jan Overgaard Mogensen, Christian Hetland, Maj-Britt Mathiesen, Pernille Hilgart og Casper Sloth.

Dertil kommer hver aften nye gæste-skuespillere.

TEMA

UD I VERDEN MED JOBBET

FOR EN DEL SCENEKUNSTNERE LIGGER ARBEJDSPLADSEN MANGE ANDRE STEDER END I DANMARK. SCENELIV HAR TALT MED TRE DSF-MEDLEMMER, SOM HAR REJST MEGET MED DERES JOB, HAR FORSKELLIGE ERFARINGER OG HAR TRUFFET VIDT FORSKELLIGE VALG OMKRING UDE OG HJEMME.

JEG ER EUROPÆER

BO MADVIG ER DANSER, KOREOGRAF, SKUESPILLER OG KERAMIKER, OG DET ER SJÆLDENT, HAN BLIVER I ET LAND MERE END ET PAR ÅR AD GANGEN.

Tekst og foto: Diana Axelsen

Bo Madvig laver fysisk teater. Det fortæller han, da jeg indleder vores samtale med at kalde ham danser og koreograf og sige, at han laver performance teater. Det hedder det ikke. Og for øvrigt er han lige så meget skuespiller som danser og koreograf - og keramikker sågar. Han er også europæer lige så meget, som han er dansker, og mange af hans bedrifter er foregået i andre lande end Danmark. Nysgerrigheden på andre kulturer driver ham af sted igen og igen.

"Jeg rejste meget i slutningen af 70'erne og starten af 80'erne, og så flyttede jeg til København. Der gik jeg på en masse kurser - mimeskole og sådan noget. På "Festival of Fools" var der en workshop, hvor de kunstnere, der kom, gav ud af deres viden. Der var en dansegruppe fra New York, hvor folkene fra forestillingen underviste. Jeg var så fascineret af, hvordan de var fysiske. Under workshoppen sagde de til mig, at jeg jo kunne rejse sammen med dem. Jeg troede, at de jokede med mig - jeg var vel 19-20 år. Men den sidste dag, gav de mig deres telefonnummer, så jeg kunne ringe til dem, hvis jeg ville være med. Men dengang ville jeg være keramikker."

Lederen af den gruppe, der havde inviteret Bo til at rejse med, havde anbefalet en skole i Amsterdam, og om efteråret tog han derned for at undersøge den.

"En bekendt af mig gik dernede på "School for New Dance Development", siger han og udtaler også navnet på hollandsk: "School For Newe Dans Ontwikling."

"Der gik jeg rundt i en uge og snusede, og året efter søgte jeg ind".

Med det samme han kom til Amsterdam, tænkte han, at her ville han bo. På det tidspunkt var der ikke en danseuddannelse i Danmark, og skolen i Amsterdam var dengang den eneste i verden, der arbejdede med den postmoderne dans.

DET GLOBALE NETVÆRK

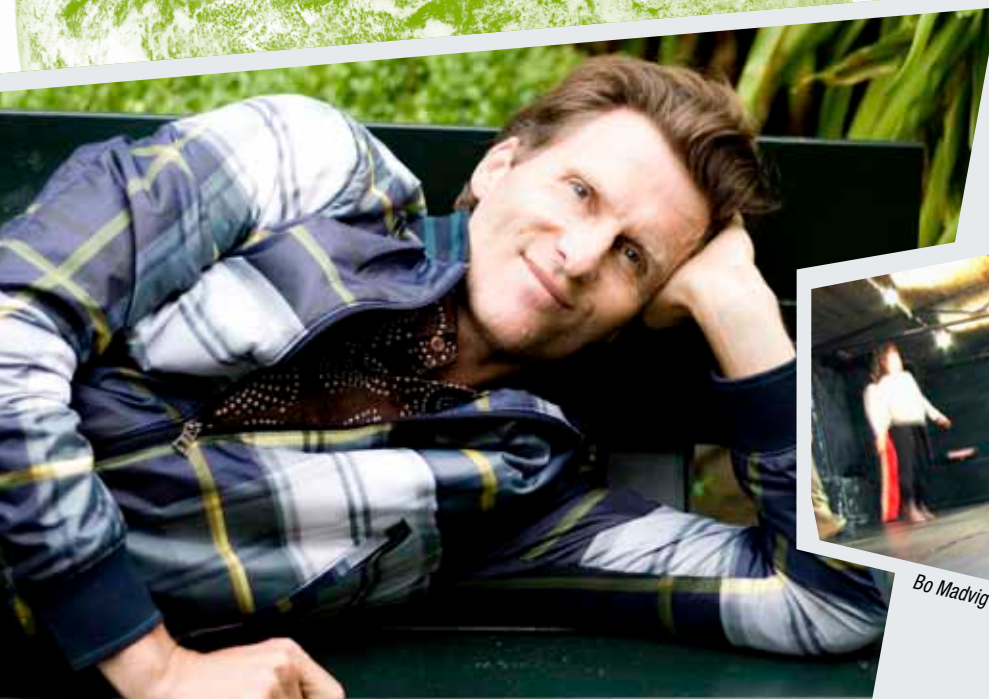
I ti år rejste Bo Madvig stort set hele tiden. Tilfældighederne gjorde, at han måtte til Berlin eller tilbage til Amsterdam, til Caracas, eller hvor netværket nu var.

"Jeg lærte en del at kende på skolen i Amsterdam, og jeg fik et netværk af folk inden for dansen, der for eksempel inviterede mig til at lave ting, der hvor de skulle hen. Folk kom fra alle mulige lande. Mark Tompkins (amerikansk danser og koreograf, red.) og Sascha Waltz (tysk danser og koreograf, red.) var nogle af de folk, jeg var sammen med, og som jeg kendte fra Amsterdam... og det var et meget generøst miljø, hvor vi hele tiden udviklede og delte ud af viden og erfaringer for at definere nye ting. Det var aldrig af nogen betydning, at vi kom fra alle mulige steder i verden", pointerer han.

Han var aldrig i Danmark i særlig lang tid af gangen. Netværket var i udlandet, og den postmoderne dans havde på det tidspunkt svært ved at komme til orde her i landet. Men det var ikke fordi, han tænkte Danmark/ikke Danmark. Det var bare naturligt for ham at følge dansen derhen, hvor den nu var.

Det har altid været underordnet for ham, om han boede og arbejdede i Tjekkiet, Marokko, Holland eller Italien. Men der er heller ikke noget galt med at bo i Danmark, mener han. Det er bare lidt dejligere at udforske andre lande og være en del af deres kultur.

"Her i landet snakker vi meget om janteloven. Vi har en masse uskrevne regler, som vi har for at få det her lille samfund til at fungere. Jeg kan se, at alle lande har deres regler. Alle har en jantelov, som man bliver nødt til at sætte sig ind i for at forstå kulturen og ikke komme til at træde folk over tæerne. Det, der er fedt, når man rejser ud, er, at man kan leve som de andre, der er ægte New Yorkere og ægte Parisere. Man kan skabe sig en helt anden identitet - starte forfra. Du kan nyopfinde dig selv. Du kan farve dit hår. Intet holder dig tilbage."

Bo Madvig i Danmark og på arbejde i Istanbul.

SPARKER FREMAD

Lige nu er der mange unge dansere, der rejser ud. I København tager man en del svenskere ind på Skolen for Moderne Dans, for de har en fordel i, at de har en bedre forskoling.

"Det at tage til udlandet giver et andet fagligt drive. Svenskerne her på skolen i Danmark får en anden sparken fremad, fordi de bliver stærke af at være i udlandet uden deres vante netværk. Da jeg gik på skolen i Amsterdam, var der ikke meget at give sig til udenfor skolen. Det var der, jeg opbyggede mit netværk, og det fik jeg meget ud af. Efter to år på den måde var jeg helt forvandlet. Jeg var pludselig blevet til en danser", forklarer Bo og fortsætter:

"Bare en måned i udlandet, hvor du deltager i samfundet, er som et helt års forandring. Når du kommer hjem er det som om, det hele går lidt langsommere. Derfor tager mange også ud igen. De kan ikke holde stilheden ud... sovepuden".

De svenske dansere, som bliver her i landet, når de er færdige med skolen, har et helt specielt netværk. Det samme var tilfældet med de tilrejsende elever på skolen i Holland, forklarer Bo Madvig.

"De skaber virkelig mange spændende ting sammen, fordi de holder sammen i en skabende atmosfære. Det er de elever, der er langt væk hjemmefra, der rykker." ■

“ Når du kommer hjem er det som om, det hele går lidt langsommere. ”

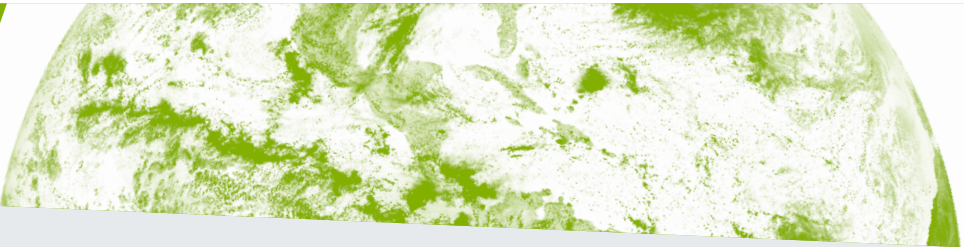
Bo Madvig

BO MADVIG har med sit fag rejst i:

Holland, Tyskland, Belgien, Portugal, Spanien, Rusland, Frankrig, Finland, Sverige, Island, USA, Venezuela, Colombia, Cuba, Australien, Hawaii, Singapore, Tyrkiet, Kroatien, Slovenien, Italien, Schweiz, Polen, Estland, Letland, Tyrkiet, England, Wales og Litauen.

METROPOLITAN OPERAEN ER BARE ET HUS

INGER DAM-JENSEN HAR VALGT ET LIV SOM OPERASANGER I DANMARK, SELV OM HUN VED, AT DET GIVER MERE FLOW I KARRIEREN AT REJSE RUNDT TIL UDLANDETS OPERASCENER. MEN DET HAR HUN PRØVET. NU HAR HUN VALGT ROEN SAMMEN MED FAMILIEN.

Af Diana Axelsen

■ Operaen i Berlin, London, Paris, Rom. Den danske sopran har stået der. Det var sjovt, men så var det heller ikke sjovere. Inger Dam-Jensen fik nok af den mangel på kontakt med nære forbindelser, som var konsekvensen af rejseriet, og så ville hun også stifte familie.

"Jeg har truffet et valg, og det gør mig ikke til en dårligere sanger, at jeg bor i Danmark nu. Tværtimod. Jeg bliver nok en mere interessant sanger, fordi jeg har lyttet til mig selv. Men det er klart, at det har sine konsekvenser. At vælge sin familie i den her branche er risky, og det kræver meget integritet. Men for mig er der bare ikke andre valg."

LIVET UDE OG HJEMME

Sammen med sin mand, Morten Ernst Lassen, der også er operasanger, boede Inger Dam-Jensen i Berlin i tre år i slutningen af 90'erne. Det var basen, hvor han havde en fast kontrakt, og hvorfra hun rejste ud til de store scener i andre lande.

"Frankrig, England, Italien, alle steder var jeg. Det var både operaer og koncerter. Og jeg kan huske følelsen af, at jeg hele tiden skulle flytte mig et nyt sted hen, og det syntes jeg var meget at kapere. Jeg længtes efter at være ét sted, hvor jeg sang og boede".

Dengang havde parret ikke børn, og det gjorde en stor forskel. Der var ingen bånd bortset fra dem, de havde til hinanden.

"Vi var jo frie på den måde at vi altid kunne rejse tilbage til hinanden, og vi brugte mange penge på at flyve rundt i verden for at være sammen. Det holdt liv i en forelskelse i rigtig mange år", smiler hun.

På et tidspunkt blev Ingers mor alvorligt syg, og det var tegnet til, at hun nu skulle hjem. I dag lever hendes mor

heldigvis i bedste velgående. Men det var også tid til en udvidelse af familien, og det lagde endnu et lod i vægtskålen til fordel for hjemmelivet.

"Jeg har brug for en anden balance end hele tiden at skulle flytte mig. Og når man får børn, er der nogle andre hensyn, og du skal til at træffe nogle nye beslutninger. Jeg tænkte, "det her, det vil ændre rigtig meget for mig", og jeg ønskede den ændring. Når jeg er sammen med mine børn i dag, så ved jeg, hvorfor jeg valgte at tage hjem."

TO HOLD VÆRDIER

Det er to forskellige liv med forskellige værdier, sangerinden har levet.

"Jeg levede med en langt større grad af spontanitet, da jeg rejste meget. Det var en værdi for mig på det tidspunkt, at jeg frit kunne vælge, og at jeg kunne udleve min nysgerrighed. Det gav mig rigtig meget, og det opvejede på det tidspunkt det ensomhedselement, der også er i at rejse hele tiden", forklarer Inger Dam-Jensen.

Hun var drevet af at snuse til andre kulturer, men det var ensomt, og de nære relationer var meget sparsomt repræsenterede i hendes liv.

"Jeg var sjældent sammen med kolleger i lange stræk, og hos dem, jeg mødte, var der en overfladiskhed, hvor det hele tiden handlede om at præstere. Så ville jeg hellere være alene... og det holdt måske i en vis udstrækning, men så kunne jeg ikke mere. Jeg savnede den nære kontakt med de folk, jeg omgav mig med."

I Inger Dam-Jensens sangerverden er mange af hendes kollegaer internationale. Næsten alle er freelance og rejser ud til de scener, hun selv tidligere stod på.

"Mange har familie og rejser stadigvæk ud - i et par

“ At vælge sin familie i den her branche er risky, og det kræver meget integritet.. ”

Inger Dam-Jensen

måneder måske. En produktion varer jo seks til otte uger, og så kan de rejse hjem i weekenderne, eller familien kan komme til dem. Det er så det, jeg ikke vil, før jeg kan mærke, at mine børn er helt klar til det... hvis det så også er det, jeg vil til den tid. Men det er et stort afsavn for forældre at tage af sted... og så er der også nogle, der synes, det er dejligt at slippe væk fra familien”, siger hun med et glimt i øjet.

Hendes nysgerrighed på verden er dog ikke slukket.

”Det er rigtig sjovt i to uger at farte rundt, men når den tid så er gået, synes jeg ikke, det er sjovt mere. Men jeg elsker det i små doser”, siger hun.

SNEBOLDEFFEKTEN

Der kommer mere flow i ens karriere, når man rejser ud og synger opera i Paris eller London eller Hamborg. Man kommer ud til en meget bredere befolkning, og man bliver eksponeret bedre, hvilket gør, at man får nye opgaver igen. Det er Inger Dam-Jensen helt bevidst om. Hun kalder det for ”sneboldeffekten”.

”Det er endnu mere benhårdt arbejde at holde karrieren og eksponeringen ved lige, når jeg ikke medvirker i de store produktioner på scener i udlandet. Men jeg vil heller ikke sige, at jeg ikke tager ud igen en dag. Jeg er bare ikke så meget til langtidsplaner. Jeg er også ovre den fase, hvor jeg skal sætte mit navn fast og virkelig skille mig ud. Det gjorde jeg, da jeg var helt ung”.

”Jeg vil da gerne tilbage til Covent Garden. Det er et af de steder, som jeg holder rigtig meget af, og det kunne være sjovt. Men ellers har jeg ikke noget behov for at skulle have Metropolitan på mit CV”, siger hun og trækker på skuldrene:

”Det er bare et hus”. ■

Inger Dam-Jensen i Danmark og på scenen i Covent Garden i 1996 med "Bortførelsen fra Seraillet". Foto: Diana Axelsen og Catherine Ashmore.

INGER DAM-JENSEN meget kort:

Uddannelse: Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Operaakademiet i København.

Vigtigste opgaver i udlandet: Sopranen har sunget på bl.a. Covent Garden i London, Bastille Operaen i Paris samt ved Glyndebourne Festivalen. Har givet en lang række koncerter med bl.a. BBC Scottish Symphony Orchestra, Royal Philharmonic Orchestra, BBC National Orchestra of Wales, samt Berliner Filharmonikerne, New York Filharmonikerne og London Filharmonikerne. Derudover har Inger arbejdet sammen med dirigenter som Sir Colin Davis, Bernard Haitink, Vladimir Ashkenazy og James Conlon.

Priser og legater: Vandt i 1993 den højt estimerede internationale sangkonkurrence Singer of the World i Cardiff.

DSF'S TJEKLISTE, HVIS DU REJSER UD**KONTRAKTEN:** Tjek at din kontrakt er i orden – tal evt. med en jurist i DSF om lønniveau og andre ansættelsesvilkår.**FORSIKRING OG SOCIALE YDELSER:** DSF's jurister og socialkonsulent kan hjælpe.**FLYTNING AF A-KASSE:** Spørg DSF's socialkonsulent**FAGFORBUND I UDLANDET:** DSF kan informere om, hvilke søsterforbund, vi samarbejder med, og hvor du kan få hjælp i det pågældende land.

MAN SKAL IKKE VÆRE TYNDHUDET

NIKOLAJ COSTER-WALDAU TOG SPRINGET TIL ENGLAND OG USA OG SKABTE SIG EN KARRIERE I FILM- OG TV-BRANCHEN. MEN SELV EFTER MANGE ÅR KOMMER HAN IKKE SOVENDE TIL SINE ROLLER.

Af Diana Axelsen

■ "Jeg skal stadigvæk gå til castings og søge jobs, men det gode er, at jeg nu nogle gange bliver inviteret uden først at skulle banke på døren. Især i USA, når det handler om tv. "New Amsterdam" gjorde, at jeg inden for serieverdenen blev et kendt ansigt", fortæller Nikolaj Coster-Waldau.

Han sidder i sit køkken, mens han fortæller om sit liv med en karriere i udlandet. Om de fantastiske oplevelser men også svære år, afsavn og afslag, som valget har ført med sig.

For Nikolaj var udlængslen der helt fra starten. Han ville ud og prøve kræfter med sit fag i andre lande, og allerede mens han gik på tredjeåret på Statens Teaterskole søgte han ind på en teaterskole i England. Alligevel valgte han at vente med at forlade Danmark, til han var færdig med skolen.

"Lige efter afslutningsfesten tog jeg til England og startede på Bristol Old Vic, og efter 14 dage løb jeg skrigende væk. Det var jo som at starte på førsteåret igen."

Efter de to mislykkede uger på den engelske skole flyttede han ind sammen med sin søster og hendes kæreste, der boede i London. Så kom "Nattevagten". Nikolaj regnede med, at det ville få telefonen til at kime og hans karriere til at gå amok. Der skete bare ingenting.

MICK JAGGER MED GUMMIBRYSTER

Men efter et halvt år blev "Nattevagten" købt til filmatisering i Hollywood, og i den forbindelse mødte Nikolaj Coster-Waldau skuespilleren Ewan McGregor, der skulle spille hovedrollen i den amerikanske version.

"Der kom lidt skred i sagerne, da jeg fik et møde med hans agent, som gerne ville repræsentere mig. Men ind imellem var der lang tid, hvor jeg ikke havde noget at lave. Den tid brugte jeg til at blive bedre til engelsk. Min søster og jeg havde for eksempel en aftale om, at vi kun måtte tale engelsk sammen, og jeg sad om aftenen foran fjernsynet og gentog sætninger for at få den helt rigtige udtale", siger han.

Nu omtrent 17 år efter får han også roller, hvor han går for

at være indfødt englænder, fx i den nye amerikanske tv-serie "Game Of Thrones", hvor han spiller en engelsk ridder – helt uden danske toner i sproget.

"Den første film, jeg lavede i England, var fantastisk. Når man filmer på et andet sprog, er det som om, illusionen er komplet. Så er rollen så langt fra Nikolaj fra Danmark, at jeg virkelig kan være en anden. I Danmark er det anderledes. Det er ikke bedre eller dårligere, det er bare noget andet".

Filmen "Bent" fra 1997 handlede om homoseksuelle i koncentrationslejre under krigen, og Mick Jagger spillede en drag i et overdekadent univers med dansere og nøgne damer.

"Mick Jagger hang på et tidspunkt i en trapez og sang iført store gummibryster, og jeg spillede en SA'er, der havde en affære i Berlin med en karakter spillet af Clive Owen. Det var bare stort."

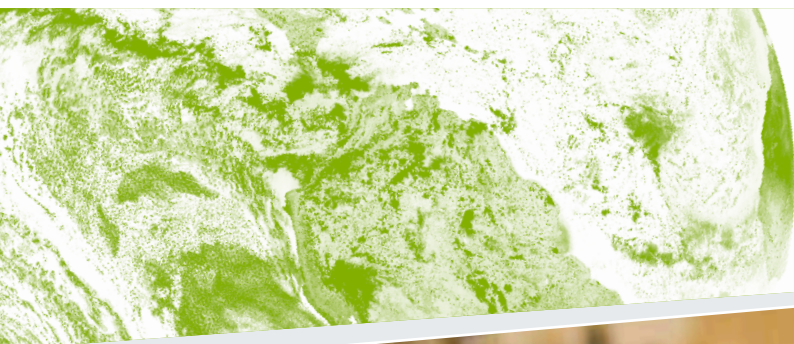
FAMILIEN DERHJEMME

Efter nogle år med mindre roller i spillefilm og tv-serier både herhjemme og i England fik Nikolaj hovedrollen i den amerikanske serie "New Amsterdam", og gennembruddet blev spået af flere danske medier. Men det var en "uheldig sæson", som Coster-Waldau kalder det. Der var forfatterstrejke, og så kunne der ikke produceres flere afsnit det år. Desuden var den periode en udfordring for familielivet.

"Vi arbejdede seks dage om ugen i flere måneder. Det var hårdt, for selvom de var ovre hos mig i flere omgange, så skulle jeg jo arbejde hele tiden. Det kostede".

Det kræver planlægning at få hjulene til at falde i hak med familie og to karrierer, men Nikolajs kone Nukaka Coster-Waldau, der selv er skuespiller, har fra starten vidst, hvad hun gik ind til. Hun er den, der får familien til at hænge sammen i de perioder, hvor han er på farten.

"Gudskelov er hun ikke der, hvor hun siger, at hun ikke gider trække læsset herhjemme. Det er jo et puslespil, og er man alene med børnene, så er det ens identitet at være forælder."

Nikolaj i Danmark og i "Game of Thrones. Foto: Diana Axelsen og HBO.

Det er ikke slemt for familien, når produktionerne foregår i Europa, for så kan Nikolaj komme hjem til kone og børn i weekenden. Men når han er på den anden side af jordkloden, så må de nøjes med Skype.

Jeg kan ikke lade være med at spørge, om han også ville være taget af sted, hvis han havde haft børn dengang lige efter teaterskolen.

"Jeg rejser jo stadigvæk ud. Jeg kender mig selv godt nok til at vide, at selvom jeg havde besluttet mig for at blive herhjemme, og telefonen så ringede med en fuldstændig sindssyg, fantastisk rolle, som skulle indspilles på Haiti - så ville det første, jeg tænkte, være "hvordan får jeg solgt det her til min familie"", siger han med et smil.

Hans seneste amerikanske tv-serie "Game of Thrones" er for nylig blevet vist i flere lande, bl.a. Danmark, og har fået fine anmeldelser. Det er en saga i et fantasy-univers, hvor mænd bærer rustning og kvinder defloreres i flæng.

"Det er fantastisk. Der er så mange penge til at lave det hele så fedt. Kostumerne er helt i top, scenografien, alt er, så man som spiller befinder sig i et fantastisk univers. Illusionen er 100 procent, når der er råd til det, og det er simpelthen så sjovt."

HAR FÅET HÅRD HUD

Verden er blevet mindre, og det er mere normalt, at man i udlandet kigger over grænserne, når man caster. I USA er det nærliggende, at man til en Bond-film hyrer Mads Mikkelsen til at være bad guy, for han har også et publikum i Europa. Ofte hyrer man også skuespillere, der taler på deres eget sprog. Det er mere accepteret nu, og det skaber flere muligheder for skuespillere, der ikke har engelsk som første sprog.

Nikolajs råd til andre, der gerne vil prøve lykken i udlandet, er, at det er en fordel at have noget godt materiale på bånd, så agenterne kan se, hvordan man filmer.

"Sådan er det her, og sådan er det derovre. Man kan også springe et led over ved at tage direkte til USA. Det ville jeg nok gøre i dag, hvis jeg kunne gøre det om", konkluderer han.

En anden vigtig ting er, at man ikke må være tyndhudet. Sidste år blev han selv castet ved en screentest, hvor de fløj ham ind til tre dages optagelser i Los Angeles. Det var en fantastisk oplevelse for den danske skuespiller, men han fik ikke jobbet.

"Det var så hårdt, for det var en af dem, hvor de sagde "Sorry Nik, but they went younger"", griner han. ■

NIKOLAJ COSTER-WALDAU meget kort:

Uddannelse: Statens Teaterskole i 1993

Debut: Laertes i Hamlet på Betty Nansen i 1992 (scenetjeneste)

Gennembrud: I Ole Bornedals Nattevagten 1994

Vigtigste opgaver i udlandet: Den amerikanske film Black Hawk Down (2001), Wimbledon, amerikansk film (2004), tv-serien New Amsterdam (2008), Game of Thrones (2011).

FØDSELSDAGSOMTALE

OPHAVSRETSLOVEN I

Af Mikael Waldorff og Katja Holm

■ Den 1. oktober 2011 fylder ophavsretsloven 50 år.

For nogle er ordet "ophavsret" blot et ord, og det kan være svært at gennemskue, hvad ophavsretsloven indebærer. Men der er god grund til at fejre, at den er der, og at den har været der i 50 år.

Da ophavsretsloven blev vedtaget, anerkendte man for første gang udøvende kunstners behov for beskyttelse, men lige så vigtigt: man lagde samtidig grunden til et 50-årigt, visionært arbejde for at styrke kunstnernes retsstilling og den branche, de arbejder i, og som er afhængig af ophavsretten.

Når man ser på 1961-loven i dag, tænker man, at det jo kun er de mest basale rettigheder, som de udøvende kunstnere fik tildelt. Men det var ingenlunde en selvfølge, at disse rettigheder skulle gives. Forud var gået årtier med juridiske eksperters overvejelser om, hvad man skulle stille op med disse skuespillere, sangere og dansere (de sidste blev oven i købet glemt i en svensk betænkning undervejs), og både i Danmark og mange andre europæiske lande endevendte diverse kommissioner problemet.

Synspunktet var – og er stadig i dag – at udøvende kunstnere ikke er ophavsmænd, ikke skabere. Derfor kunne de ikke sidestilles med de skabende kunstnere, som på dette tidspunkt var ydet beskyttelse (eneret) til deres værker gennem 75 år. Det blev diskuteret, om udøvende kunstnere overhovedet hørte hjemme i en lov om ophavsret.

Man kunne mene, at det kunne svække lovens anseelse, når man medtager beskyttelse for en række præstationer, der ikke kan betegnes som egentlige åndsværker", skriver professor Torben Lund om forberedelserne. Med andre ord

var udøvende kunstnere ikke helt så fine, som dem der havde skabt noget konkret.

Men behovet for beskyttelse var der.

"De udøvende kunstners ret er baseret på den kendsgerning, at disse kunstnere med deres præstation skaber visse lyd- eller lysbølger. Disse bølger kan opfanges af apparater, der ved mekaniske, kemiske eller elektriske fænomener formår at genskabe de samme lyd- og lysbølger som de oprindelig modtagne".

Og ikke bare skaber skuespillere m.v. visse bølger:

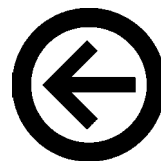
"Ved hjælp af instrumenter (i videste betydning) kan man altså flytte lyden eller billedet, både i rum- og tidsmæssig henseende. Det er sådanne fænomener, man giver den udøvende kunstner en vis beskyttelse imod" (også Torben Lund).

Problemet blev løst ved, at man valgte at kalde det noget andet: nærtstående rettigheder, beslægtede rettigheder, eller som det kom til at hedde i det særlige kapitel dækkende udøvende kunstnere, pladeproducenter og radiofonier: "andre rettigheder". På den måde opretholdt man skellet mellem de "rigtige" skabende, og de udøvende kunstnere.

Det var kun de mest basale rettigheder der blev indført:

1) Retten til at bestemme, om man ville have sin præstation optaget på grammofonplade, film eller anden indretning, som kunne gengive den, 2) retten til udsendelse i radio eller fjernsyn, 3) retten til at bestemme om præstationen skulle kunne gøres tilgængelig for en anden kreds end den, for hvilken kunstneren direkte optræder og 4) ret til at autorisere at fremførelsen overføres til en anden indretning, som kan gengive den.

“ Der er ingen, som i dag mener, at de udøvende kunstneres placering i ophavsretsloven kan ”svække lovens anseelse”. ”

50 ÅR

Men rigtig meget var uløst, særligt ved film og tv, hvor ikke engang genudsendelsesproblemet var løst. Det overlod man til aftaler mellem parterne.

Der var langt fra disse rettigheder til dem, som de skabende kunstnere havde ifølge loven, nemlig en helt generel eneret til at råde over værket i form af eksemplarfremsstilling og tilgængeliggørelse for almenheden. Udøvende kunstnere fik således ikke eneret til offentlig fremførelse (pladekunstnere fik dog ret til et vederlag, som blev begyndelsen til Gramex) eller spredning af deres præstationer ved udlån eller salg.

Selvom starten var beskeden (blandt andet på grund af den ikke særligt udviklede teknologi), så var opfølgningen over de næste 50 år god. Den har taget højde for den teknologiske udvikling (videogrammer, samtidig og uændret videreudsendelse via kabel m.m., privatkopiering, on demand tjenester) og i dag står de udøvende kunstnere med en generel eneret på linje med de skabende (bortset fra et enkelt område: udlån fra biblioteker). Også på andre måder har ophavsretsloven banet vejen for en god håndtering af rettigheder, ikke mindst gennem reglerne om Aftalelicens, som giver os mulighed for at klare rettigheder mod brugerbetaling på mange områder. Aftalelicens er en kollektiv aftale, som giver mulighed for at klare en stor mængde rettigheder for alle inden for områder, hvor individuelle aftaler ville være umulige at indgå i praksis (f.eks. kabelspredning og andre områder, hvor Filmex i dag fordelel til rettighedshaverne).

Vi har i dag måske verdens bedste ophavsretslov, ikke mindst i kraft af Kulturministeriets beredvillighed til altid at inddrage rettighedshaverne i overvejelserne om, hvor vi skal

bevæge os hen. Det er der grund til at takke mange skiftende regeringer og folketing for. Der er ingen, som i dag mener, at de udøvende kunstneres placering i ophavsretsloven kan ”svække lovens anseelse”.

Dansk Skuespillerforbund var godt forberedt. En ting er jo at have rettigheder – en anden er at få betaling for brugen! Allerede i vores første overenskomst med Danmarks Radio (1936) havde forbundet sikret sig ret til betaling for genudsendelse, og det er siden fulgt op med overenskomster, som gennem mange år sikrede en løbende betaling til vores medlemmer for udnyttelsen af deres præstationer. Spillefilm kom med i 1975, og da TV2 startede i 1988, fik vi også overenskomster, som dækkede private filmproducenters tv-produktioner, reklameproduktioner, dubbing osv.

Vi har i disse overenskomster bevaret vores ret til betaling for udnyttelse. Det har i dag også stor betydning for, at vi gennem Copydan i stigende grad indgår aftale med tv-distributører, undervisningsinstitutioner, biblioteker og DR, som sikrer at rettighedshaverne får betaling fra de mange nye udnyttelsesområder, som ny teknologi og nye forretningsmodeller åbner for.

Så tillykke til Kulturministeriet og tillykke til os alle, fordi skuespillere, sangere og dansere er anerkendt som kunstnere med krav på ophavsretlig beskyttelse, og fordi vi har fået et solidt fundament for at forhandle vores rettigheder.

Det er en meget privilegeret situation i en verden, hvor de fleste kunstnere er overladt til producenterens forgodtbefindende. ■

Citater: Torben Lund: Ophavsretten, København 1961

LAURITZEN-PRISER UDELT

LENE MARIA CHRISTENSEN OG ULF PILGAARD
MODTOG DE STORE SKUESPILLERPRISER
VED DETTE ÅRS UDELING AF LAURITZEN-
PRISEN. DE MODTOG HVER 250.000 KR.
PRISEN GIVES SOM ANERKENDELSE AF
FREMRAGENDE PRÆSTATIONER PÅ TEATRET
ELLER I FILM, OG DEN ER IKKE KNYTTET TIL
EN ENKELTSTÅENDE PRÆSTATION.

I ÅR BLEV DER OGSÅ UDELT EN RÆKKE
NYE PRISER. MUNGO PARK FIK LAURITZEN
FONDENS VISIONS-PRIS, MOGENS RUKOV
FIK BACKSTAGE-PRISEN, INA-MIRIAM
ROSENBAUM FIK WAUW-PRISEN OG MAY
EL-TOUKHY OG NIKOLAJ BJØRN-ANDERSEN
FIK BELIEVE IN YOU-PRISEN.

PRISENERNE BLEV UDELT I SKUESPILHUSET PÅ
STORE SCENE DEN 7. SEPTEMBER.

DEBAT

ER VI IKKE KOMMET LÆNGERE?

I efteråret 2010 var jeg med på et af de
caster-kurser, som DSF har arrangeret
med caster Rie Hedegaard. Kurset
efterlod mig med masser af mod og blod
på tanden til for alvor at komme i gang
med at arbejde indenfor filmområdet.

Et par måneder efter startede jeg på
et seks ugers karriereaktiveringskursus
på Artlab. Det lød som en mægtig god

ide i processen frem mod filmarbejdet og samtidig komme
videre i processen med at færdigetable min lille internationale
storyteller-virksomhed. Jeg mødte op på kurset med en hel klar
og begrundet forventning om, at lærerne var indstillede på at
bakke mine projekter op.

Sådan gik det ikke helt. Da jeg skulle til min første
individuelle vejledningstime med min såkaldte coach, var jeg
dårlig nok nået inden for døren, før hun styrtede op til tavlen.
Med et tavlekridt slog hun en fed vandret streg hele vejen
henover tavlen, vendte sig om og sagde meget alvorligt til mig:
Det her en tidslinje. Ja, tænkte jeg. Det ved jeg altså godt.
Hun talte nærmest til mig som om jeg var et børnehavebarn.
I dag har vi den 1. april, fortsatte hun i samme hurtige stil og
jargon. Så kan du jo begynde og tage ud og fortælle historier
på alderdomshjem fra den 1. december! På et alderdomshjem,
tænkte jeg. Jamen jeg har jo slet ikke nogen historier, der
passer til et alderdomshjem i mit koncept.

Og så skal du også have lavet nogle programmer til de
alderdomshjem, fortsatte hun og foreslog at jeg benyttede en
grafiker, som sad i lokalet ved siden af. Ja, jeg går naturligvis
ikke ind for at man gør noget gratis. Så du skal selvfølgelig
betale hende noget for at få det gjort. Jeg er også selv
meget dyr. Jeg koster 750 kroner i timen. Sådan fortsatte
hun bare derudaf. Da det begyndte at gå op for mig, at hun

var fuldstændig uinteresseret i at høre om mine egne planer,
stoppede jeg hende og fortalte, at jeg godt vidste, hvad jeg
ville, viste hende mine papirer og sagde, at jeg også gerne ville
i gang med at lave film.

Lave film!?, udbrød hun målløs, som om jeg havde sagt
noget fuldstændig forkert. Hvad jeg dog bildte mig ind at
have så høje tanker og urealistiske forestillinger omkring mig
selv. Om jeg ikke var klar over hvor mange kendte danske
skuespillerinder, hun havde haft igennem sit system! Oven i
købet nogle, der havde optrådt på Det Kongelige Teater!! Og de
er kun lige fyldt fyrrer. De kan ikke engang komme i gang med
at lave film. Og så sidder du her i din alder og vil lave film.

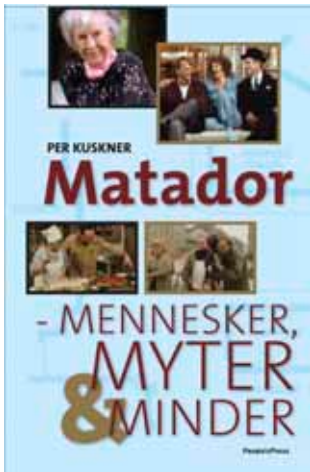
Undskyld, sagde jeg. Jeg følte simpelthen jeg var havnet på
månen eller en hel forkert planet. Sådan er der altså heldigvis
aldrig nogen lærere eller coaches, der har behandlet mig før!
Det er meget meget ubehageligt at blive talt ned til og mobbet
på grund af sin alder. Jeg bruger hvert sekund af mit døgn
på at prøve at skaffe mig arbejde. Og så prøver hun på at tage
modet fra mig. Det kom fuldstændig bag på mig at man kunne
risikere at blive behandlet så dårligt og respektløst af en coach,
og så oven i købet en kvindelig "coach" på min egen alder, i en
organisation, der skal varetage vores interesser.

Det er da helt utroligt, at vi ikke er ikke er kommet længere!
Det billede vil jeg gerne være med til at forny! Det skal
helst gå hurtigt. For med den udbredte tendens, der er til
aldersfascisme, kønsdiskrimination, jantelov og mangel på
respekt, anerkendelse og samarbejdsvilje, så kan det jo næsten
ikke gå hurtigt nok!

(Forkortet af redaktionen)

Loni Føgh

BAG OM MATADOR

VIDSTE DU AT KORSBÆK FIK SIT NAVN FRA DE SJÆLLANDSKE BYER KORSØR OG HOLBÆK – FUSIONERET AF MANUSKRIFTFORFATTER POUL HAMMERICH? OG AT MATADOR I ØST- OG VESTTYSKLAND VAR MEGET POPULÆR UNDER TITLEN "DIE LEUTE AUF KORSBÄCK"? I EN NY STOR BOG AF PER KUSKNER BLIVER MAN MED SÆRLIGE "VIDSTE DU"-AFSNIT OM SERIEN OG MANGE AF DENS MEDVIRKENDE BOMBARDERET MED MASSER AF SJOV PARATVIDEN.

I ØVRIGT ER BOGEN BYGGET OP OMKRING EN LANG RÆKKE INTERVIEWS MED ELLER OM DE MEDVIRKENDE I SERIEN SAMT MED LISE NØRGAARD OG ERIK BALLING. EN RÆKKE SKUESPILLERE FORTÆLLER OM DE MANGE ÅR MED SERIEN OG FORHOLDER SIG TIL DE PERSONER FRA KORSBÆK, SOM I DEN PERIODE – OG I MANGE ÅR EFTER – VAR EN FAST DEL AF DERES LIV. DET SKER UNDER OVERSKRIFTER SOM: "JEG VILLE HAVE SYNTES GODT OM ERNST NYBORG", ELLER "ALTDIG GIFT MED KURT RAVN". DERTIL KOMMER KORTE INTERVIEWS MED EN RÆKKE AF DE MANGE VIGTIGE BIOLLER-SKUESPILLERE I SERIEN.

"MATADOR – MENNESKER, MYTER OG MINDER" ER UDGIVET AF PEOPLE'S PRESS.

**HOLD FERIE ELLER WEEKEND I DSF'S
HELT NYRENOVEREDE SOMMERHUSE I
MARIELYST, LØNSTRUP ELLER
HORNBÆK.**

**SE MEGET MERE OM HUSENE PÅ
WWW.SKUESPILLERFORBUNDET.DK.**

SENESTE NYT FRA DSF - TJEK

WWW.SKUESPILLERFORBUNDET.DK

STYRELSEN FOR
BIBLIOTEK OG MEDIER

Biblioteksafgift 2012

Bøger, musik og billedkunst. På Finansloven er der afsat beløb til biblioteksafgift for bøger og rådighedsbeløb for fonogrammer og billedkunst, til kunstnere hvis værker forefindes på folke- og skolebibliotekerne.

Tilmelding og information. Har du ikke tidligere fået biblioteksafgift eller rådighedsbeløb, skal du tilmelde dig på et skema. Lovgivningens frister rykkes til førstkomende hverdag: 17. oktober 2011 kl. 16.00 (dokumentation), 1. december 2011 kl. 16.00 (bøger, musik, billedkunst) og 2. april 2012 kl. 16.00 (efterlevende). Læs mere på www.bibliotekogmedier.dk/ under Tilskud, Biblioteksafgift mv. Du kan kontakte os på bia@bibliotekogmedier.dk, tlf. 3373 3373 og pr. brev: Styrelsen for Bibliotek og Medier, Biblioteksafgift, H.C. Andersens Boulevard 2, 1553 København V.

belcanto opera sang

UNDERVISNING TILBYDES

Stemmen opbygges teknisk efter den italienske sangskole.

Med udgangspunkt i det italienske repertoire af opera og romancer, sættes der fokus på stil, tradition og en korrekt udtale.

Camilla Illeborg er uddannet i Kbh. og specialiseret indenfor den italienske belcanto stil i Italien.

Kontakt venligst: camillailleborg@hotmail.com,
+45 27457034, www.camillailleborg.it

RUNDE FØDSELSDAGE

Tina Robinson Simonsen	26. oktober	50 år
Martin Coles	8. november	50 år
Rikke Bendsen	10. november	50 år
Lizzi Lykke	10. november	70 år

BERLINER LEJLIGHED

Udlejes: Lys 4. sals lejlighed på 50 m², lige midt i centrum af Kreuzberg 36. Indeholder: 2 vær, spisekøkken, karbad, vaskemaskine og Internet. Udlejes billigt i kortere eller længere perioder.

Henvendelse: Rasmus Munch – munch.rasmus@gmail.com

Da Kamal mødte Maria

En multikulturel kærlighedshistorie fortalt som stumfilmsteater-farce

4. November - 2. December

Josef Wolfugan Nielsen
Stine Holm Joensen
Niels Grønne
Torkild Lindebjerg
Hamza Bedeiri
Ali Haider Mohsin

taastrup teater · kjeld abells plads 1 · 2630 taastrup · Billetter 43 35 27 70 eller

www.billetnet.dk
70 15 65 65